

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІНВЕСТИЦІЙНИХ АКТИВІВ У ПРОВЕДЕННІ ОПЕРАЦІЙ НА ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ

*І.М. Кобушко, канд. екон. наук, доцент,
Сумський державний університет, м. Суми*

У статті узагальнено теоретичні напрацювання вітчизняних та закордонних дослідників щодо розуміння сутності фінансових інструментів та фінансових активів, їх функцій у проведенні інвестиційних операцій, здійснено їх порівняння, обґрунтовано можливості їх застосування як товару на інвестиційному ринку.

Ключові слова: *інвестиційний ринок, фінансовий актив, інвестиційний актив, фінансовий інструмент, фінансова послуга, інвестиційна послуга, цінні папери, інструменти грошового ринку, інститути спільного інвестування, фондовий ринок.*

В статье обобщены теоретические наработки отечественных и зарубежных исследователей к пониманию сущности финансовых инструментов и финансовых активов, их функций в проведении инвестиционных операций, осуществлено их сравнение, обоснованы возможности их применения в качестве товара на инвестиционном рынке.

Ключевые слова: *инвестиционный рынок, финансовый актив, инвестиционный актив, финансовый инструмент, финансовая услуга, инвестиционная услуга, ценные бумаги, инструменты денежного рынка, институты совместного инвестирования, фондовый рынок.*

ВСТУП

Інвестиційний ринок являє собою сукупність обмінно-перерозподільних економічних відносин між постачальниками інвестиційних ресурсів та їх споживачами прямо або опосередковано через спеціалізованих або інтегрованих інституціональних та інфраструктурних посередників з приводу мобілізації розрізаних потоків інвестиційних ресурсів, організаційно-правового впорядкування їх кругообігу, консолідації їх у певних формах та трансформації в об'єкти середньо- чи довгострокового реального та фінансового інвестування, що дозволяє встановити справедливу вартість інвестиційних ресурсів та відповідність між попитом на них та їх пропозицією.

Дослідження проблем формування та ефективного функціонування інвестиційного ринку неможливе без узагальнення існуючих підходів до сегментації цього ринку за об'єктами торгів, суб'єктами, сферою функціонування, умовами передачі інвестиційних ресурсів, типом фінансових відносин з приводу застосування інвестиційних інструментів тощо.

Ефективний розвиток інвестиційного ринку будь-якої країни неможливий без залучення до обігу активів, які б найкращим чином відповідали інвестиційним стратегіям учасників відтворювального процесу. Особливо це стосується фінансових інструментів, які виступають у ролі опосередковуючого механізму реалізації процесу нагромадження, руху, розподілу та перерозподілу грошового капіталу в межах та за допомогою інвестиційного ринку.

Дослідження теоретичних основ функціонування інвестиційного ринку в розрізі застосування різноманітних фінансових інструментів посідають чільне місце у наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: В.В. Корнеєва, А.А. Котукова, А.А. Пересади, І.П. Мойсенка, Т.А. Васильєвої, С.В. Леонова, О.Д. Вовчак, О.А. Кириченка, С.А. Єрохіна, В.М. Шелудько, В.П. Унінець-Ходаківської, І.О. Бланка,

Дж.М. Розенберга, Дж. Маршалла, С. Коттла, Р.Ф. Мюррея, Ф.С. Блока, У. Шарпа, г. Александера, Дж. Бейлі та інших.

На відміну від реального інвестування, пов'язаного з обігом цілісних майнових комплексів, капітальних товарів та нематеріальних інноваційних активів конкретного функціонального призначення, фінансове інвестування пов'язане з різноманітними інструментами, що надають інвестору широку альтернативу вибору для досягнення заданої мети. Фінансові інструменти являють собою різноманітні фінансові документи, що мають грошову вартість, за допомогою яких здійснюються операції на інвестиційному ринку.

ПОСТАВЛЕННЯ ЗАВДАННЯ

Метою статті є розвиток методичних засад розуміння сутності фінансових інструментів та фінансових активів, їх функцій у проведенні інвестиційних операцій, обґрунтування можливості їх застосування як товару на інвестиційному ринку.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ф. Рейлі та К. Браун, досліджуючи у роботі [1] різні аспекти інвестиційних відносин, замінюють категорію «інвестиційний ринок» поняттям «ринок капіталу / ринок позичкового капіталу», метою існування якого є організація зведення інвесторів, що бажають вкласти свої заощадження, з компаніями або урядовими організаціями, які відчувають потребу в капіталі для розширення власної діяльності чи фінансування бюджетного дефіциту відповідно. Проте, враховуючи, що значна частина бюджетних асигнувань може спрямовуватися на фінансування розширеного відтворення реальної економіки країни, вживання терміна «інвестиційний ринок» видавалося б цілком доречним. Причому вказаний процес може мати непрямий характер, оскільки навіть за умови стимулювання державою споживчого попиту з боку населення відбувається автоматичне «підштовхування» виробників кінцевої продукції споживання, а отже, – розвиток інвестиційних відносин.

О.Ю. Смолянська зазначає, що вся система фінансових ринків може бути представлена як ринок капіталу [3]. Інші автори, зокрема В.М. Шелудько, С.М. Еш, С.О. Маслова, О.А. Опалов, надають йому статусу лише сегменту фінансового ринку, пов'язаного з обігом довгострокових цінних паперів та середньо- і довгострокових кредитів, корпоративних акцій (інструментів власності). Зокрема, у роботі [2] підкреслюється, що ринок капіталів є найважливішим джерелом довгострокових інвестиційних ресурсів. Якщо грошовий ринок у першу чергу підтримує ліквідність на фінансовому ринку, то ринок капіталів сприяє рентабельному використанню або алокації фінансових коштів.

Якщо розглядати категорію «капітал» у загальному розумінні: сукупність як матеріальних, так і нематеріальних цінностей, то справедливим є визначення інвестицій як способу вкладення капіталу, що забезпечує його розширене відтворення. У наведеному С.В. Мочерним [3] визначенні інвестиційного ринку одночасно наявні категорії «інвестиції» та «капітал» як рівноправні та взаємодоповнюючі, що засвідчує їх неоднорідність.

За Р. Гільфердингом [4], підкреслюючи, що фінансовий капітал є поєднанням банківського і промислового капіталів, визначається як «грошовий капітал, який набирає форму руху останнього (гроші, що приносять гроші)». Аналізуючи дефініції «грошовий» і «фінансовий» капітал, так само, як «грошові» і «фінансові» потоки, у роботі [5] підкреслюється, що вони не є синонімами – співвідношення між ними приблизно таке ж, як між частиною і цілим. Окрім грошей, елементами

фінансового капіталу є й інші види фінансових активів (цінні папери, боргові зобов'язання та права вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів). При розумінні грошей як «стандарту цінностей» (за Дж.М. Кейнсом) чи «загального еквівалента вартості товарів» (за К. Марксом) не потребує додаткової аргументації зручність обліку зведення множинності фінансових відносин до грошових.

Однак слід наголосити на очевидній відмінності між грошима та фінансовими активами, яку Дж.М. Кейнс розуміє «... в тому, що для грошей їх премія за ліквідність набагато перевищує витрати утримання, тоді як витрати утримання інших активів набагато перевищують їх премію за ліквідність» [6].

Характеризуючи середовище урівноваження інвестиційних попиту та пропозиції, А.П. Дука [7] вживає термін «інвестиційна сфера», під якою розуміється «система взаємовідносин, які виникають в результаті взаємодії всіх суб'єктів інвестиційної діяльності з приводу практичної реалізації інвестицій». Разом з тим автор активно застосовує категорію «інвестиційний ринок» з акцентом на його структурно-інституційний устрій.

Навпаки, О.Д. Вовчак [8] прирівнює інвестиційну сферу до сфери капітального будівництва та відповідно ринку об'єктів реального інвестування, на якому відбувається «складний і тривалий процес перетворення авансованого інвестором капіталу у виробничі об'єкти, поступово залучені у процес створення готової продукції інвестиційної сфери – будівель і споруд, які передаються інвестору як засіб погашення авансованого капіталу». Згідно з вітчизняним законодавством капітальні вкладення також асоціюються з інвестиціями у відтворення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів, тобто з об'єктами реального інвестування.

До інвестиційних товарів В.В. Биковський [9] відносить засоби виробництва, які придбаються безпосередньо за рахунок попередніх циклів інвестування, причому на інвестиційному ринку гроші та їх еквіваленти самі стають товаром, покупець і продавець міняються місцями, а інвестор стає постачальником пропозиції. Сплачуючи кошти, він одночасно збільшує розмір власного капіталу, придбаваючи право на частку власності тієї фірми, в яку він вкладає інвестиції (капітал) з метою отримання оптимального (максимального) прибутку. Відповідно поняття інвестицій повністю ототожнюється з виробничими капіталовкладеннями.

До інших важливих категорій, на нашу думку, слід віднести поняття «інвестиційного середовища», представленого: 1) інвестиційними інструментами, які обертаються на фінансовому ринку, та умовами їх купівлі-продажу; 2) створюваними державою та компаніями умовами вкладення капіталу, гарантованості та привабливості вкладень.

Інвестиційний ринок, як і будь-який інший, потребує визначення безпосереднього товару, що є об'єктом реалізації на такому ринку. Останній, у свою чергу, також підлягає варіативному осмисленню в різних наукових та нормативно-правових джерелах (табл. 1).

Вказуючи на подвійну природу інвестицій як основи механізму функціонування інвестиційного ринку, У. Шарп зазначає: «Реальні інвестиції здебільшого включають інвестиції в певний тип матеріально виражених активів, таких, як земля, обладнання, заводи. Фінансові інвестиції являють собою контракти, записані на папері, такі, як звичайні акції та облігації. В примітивних економіках основна частина інвестицій належить до реальних, в той час як у сучасній економіці більша частина інвестицій представлена фінансовими інвестиціями. Високий розвиток інститутів фінансового інвестування значною мірою

сприяє зростанню реальних інвестицій. Як правило, ці дві форми є взаємодоповнюючими, а не конкуруючими» [10].

Таблиця 1 – Варіанти визначення сутності товару на інвестиційному ринку

Варіант	Визначення категорії
Інвестиція	Усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект
Інвестиційний капітал	Економічна категорія, що характеризує види інвестицій та формується шляхом залучення сукупності інвестиційних ресурсів з наступною їх трансформацією в об'єкти вкладення з метою отримання додаткового доходу
Фінансовий актив	Кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів
Інвестиційний актив	Сукупність фінансових та нефінансових активів – основних фондів, фінансових інструментів, нематеріальних активів та корпоративних прав
Фінансовий інструмент	Цінні папери, строкові контракти (ф'ючерси), інструменти грошового обігу, відсоткові строкові контракти (форварди), строкові контракти на обмін (на певну дату в майбутньому) в разі залежності ціни від відсоткової ставки, валютного курсу чи фондового індексу (відсоткові, курсові чи індексні свопи), опціони, що дають право на купівлю або продаж будь-якого із зазначених фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати (курсіві та відсоткові опціони)
Фінансова послуга	Операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів
Інвестиційна послуга	Сукупність операцій з: прийняття та передачі замовлень щодо одного чи більше фінансових інструментів; виконання замовлень від імені клієнтів; здійснення операцій за власний рахунок; управління активами; консультування з інвестування; андеррайтинг фінансових інструментів та/або розміщення фінансових інструментів на основі твердих зобов'язань; розміщення фінансових інструментів без твердих зобов'язань; управління багатосторонніми торговельними засобами обслуговування
Інвестиційний ресурс	Фінансові (вкладення, кредити, бюджетні та позабюджетні кошти) та/або матеріальні і матеріально-речові (капітальне майно, ноу-хау, патенти, права, ліцензії, нерухомість та ін.) ресурси
Фінансовий продукт	Поєднання матеріальних і нематеріальних вигод, що забезпечують задоволення кінцевих потреб та побажань клієнта. Матеріальними вигодами є товари, оскільки вони належать певному власнику і можлива їх передача, переміщення та заміна. Послуги являють собою продукти нематеріального характеру; певна споживча вартість, що характеризується істотними властивостями фінансів, викликає попит та пропозицію учасників ринку та відповідно призначена як товар для купівлі-продажу
Інвестиційний інструмент	Усе, у що інвестується капітал (зокрема, цінні папери, сертифікати, страхові поліси, товари та підприємства)

Інвестиції в ролі товару на інвестиційному ринку можуть здійснюватися у формі різних видів майнових та інтелектуальних цінностей. Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» такими цінностями можуть бути:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;
- рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права інтелектуальної власності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»);
- права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності.

Визначення інвестицій дає підстави використовувати категорію «фінансові ресурси» в системі фінансового інвестування як спосіб реалізації процесу нагромадження, руху, розподілу та перерозподілу грошового капіталу в межах та за допомогою фінансового ринку.

З точки зору термінології бухгалтерського обліку фінансові інструменти є основою для здійснення підприємствами фінансових інвестицій. Фінансові інструменти за Директивою Європейського Союзу 2004/39/ЄС «Про ринки фінансових інструментів» класифікуються таким чином:

1. Цінні папери, що підлягають обігу (Transferable Securities): означають ті види цінних паперів, за винятком засобів платежу, що можуть виступати предметом угоди на ринку капіталів:

- акції товариств та інші цінні папери, еквівалентні акціям товариств, участі у капіталі тощо, та депозитарні розписки щодо акцій;
- облигації та інші види боргових зобов'язань у формі цінних паперів, включаючи депозитарні розписки щодо таких цінних паперів;
- будь-які інші цінні папери, що надають право на придбання чи продаж будь-яких цінних паперів, що підлягають обігу, або передбачають грошові розрахунки, пов'язані з цінними паперами, що підлягають обігу, валютою, відсотковою ставкою, дохідністю, товарами, індексами або іншими вимірами.

2. Інструменти грошового ринку (Money-Market Instruments) означають ті типи інструментів, якими, як правило, торгують на ринку грошових сурогатів, наприклад, treasury bills (короткострокові державні боргові зобов'язання), депозитні сертифікати та commercial papers (векселі, короткострокові приватні боргові зобов'язання);

3. Цінні папери інститутів спільного інвестування (ICI).

Перші три групи називаються основними фінансовими інструментами. Інші групи становлять похідні фінансові інструменти (опціони, ф'ючерси, свопи, форвардні процентні угоди та будь-які інші деривативні контракти стосовно цінних паперів, валюти, процентних ставок, ставок дохідності або іншими деривативами стосовно фінансових індексів чи фінансових показників, розрахунки за якими може бути здійснено шляхом поставки чи грошима тощо).

Поряд із законодавчим обґрунтуванням фінансові інструменти можуть бути визначені так:

- засіб обміну, розподілу і контролю ресурсів і (або) ризиків на основі реалізації відповідних прав та обов'язків;

– джерело залучення капіталу, що надає права власності на нього і означає зобов'язання емітента сплатити фонди, які були надані йому в борг ;

– узаконений сертифікат, що належить його власнику та засвідчує вкладення коштів або майна з метою отримання прибутку виключно за рахунок господарської діяльності інших;

– будь-який документ, який пов'язаний з виникненням права на грошові або інші цінності, які не можуть бути реалізованими або переданими іншій особі без наявності подібного документа.

За своєю економічною природою фінансові інструменти пов'язані з майновим станом агента ринкових відносин (фізичної або юридичної особи), а не з його юридичним статусом. Так, С. Москвін [11] вважає застосування терміна «ринок цінних паперів» помилковим, оскільки сутнісними категоріями у теорії фінансів є фінансовий актив і фінансовий інструмент, а цінний папір – це сек'юритизована форма фінансового активу, його правова характеристика. Іншими словами, коли продаються цінні папери, то насправді покупець (інвестор) купує фінансовий інструмент для одержання за ним доходу, а цінний папір як форма цього інструменту тільки підтверджує певні права інвестора. Таким чином, зазначені автори спростовують нормативно закріплене отождоження ринків цінних паперів та ринку капіталу.

У закордонній практиці поняття «фінансовий інструмент», як правило, прирівнюють до категорій «фінансовий актив» та «фінансовий продукт». Так, за визначенням Ф. Фабоцці, «фінансові активи (фінансові інструменти чи цінні папери) є прикладом нематеріальних активів, тобто законних прав на деякий майбутній дохід. Вартість таких активів не залежить від форми, в якій ці права зафіксовані» [12]. На думку Г. Лацик, вказане визначення є дискусійним, оскільки фінансові активи вказують на джерело формування фінансового капіталу, тоді як фінансові інструменти окреслюють сферу його використання на фінансовому ринку [13].

Така розбіжність у визначеннях вітчизняних та зарубіжних дослідників пов'язана, у першу чергу, з особливостями та рівнем розвитку відповідних ринків капіталів. На відміну від розвинених країн в Україні на сьогодні спостерігається значне перевищення первинного ринку фінансових активів над вторинним, не опосередкованого фондовою інфраструктурою, що свідчить, з одного боку, про нерозвиненість вітчизняного інвестиційного ринку, а з іншого – про його неоднорідність.

Зокрема, С. Москвін [11] підкреслює, що до об'єктів торгівлі на інвестиційному ринку належать, серед іншого, фінансові інструменти, тоді як безпосередніми товарами сфери фінансового ринку є фінансові активи. Із визначення фінансових інвестицій у Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» впливає, що до фінансових інструментів належать також і корпоративні права, які не мають форми цінних паперів (наприклад, частки у товариствах з обмеженою відповідальністю), хоча саме вони є найбільш застосованим об'єктом інвестування. Акції є також видом корпоративних прав, але вони мають форму цінного паперу і на відміну від інших видів корпоративних прав «підлягають обігу».

Порівняння двох категорій – «фінансові інструменти» та «фінансові активи» – дозволяє виявити такі відмінності:

– кошти є фінансовим активом, але не є фінансовим інструментом: це підкреслює відмінність грошово-кредитного ринку, де кошти є об'єктом торгів, від інвестиційного;

– боргові зобов'язання та права вимоги боргу, не віднесені до цінних паперів, за винятком деяких інструментів грошового ринку, також не є фінансовими інструментами, що дає можливість віднести їх до грошово-кредитного ринку (зокрема, операції з фінансового лізингу та факторингу здійснюються на грошово-кредитному ринку, а не інвестиційному);

– серед цінних паперів, які передбачені законодавством України, такі, як заставні, приватизаційні та товаророзпорядчі цінні папери, можна вважати фінансовими активами, але вони не належать до фінансових інструментів [11].

У роботі [14] зазначається, що на даному етапі розвитку вітчизняного інвестиційного ринку можна констатувати факт наявності забезпечення повним переліком необхідних видів фінансових інструментів. Однак стосовно нормативно-правового та організаційного регулювання їх використання, то тут чинна законодавча база має значні прогалини. Автори підкреслюють, що особливо це стосується похідних цінних паперів. Досвід розвинених країн свідчить про те, що не можна зупинятися на використанні лише акцій та облігацій як інструментів інвестиційного ринку, оскільки якісний і кількісний склад усіх цінних паперів створює значний фінансовий потенціал для розвитку ринку.

«Інвестиційність» будь-яких фінансових інструментів визначається передбаченою ними можливістю отримання доходу у вигляді відсотків, дивідендів, курсової різниці. Саме тому їх розглядають як інструменти фінансового інвестування. На думку А.В. Ігнатенка та В.Г. Кабанова, під фінансовою інвестицією розуміється господарська операція, «...яка передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших інструментів» [15]. Другою важливою характеристикою інвестиційного товару є його надійність (певна міра можливих втрат).

Переважає більшість фінансових інструментів відповідають цінні папери як економічна категорія, яку можна розглядати в трьох аспектах: по-перше – як основу фіктивного капіталу; по-друге – як права на певні ресурси; по-третє – як інвестиційний товар. Не заперечують інвестиційної природи функціонування більшості цінних паперів Ю. Брігхем та Л. Гапенські [16], при цьому стверджуючи, що цінні папери – це документи, що дають право на отримання частини грошового потоку, який надходить від експлуатації матеріально-речових активів (власності у вигляді землі, будинків, обладнання і навіть фірми загалом). Дане визначення є співзвучним із зазначеною раніше думкою С. Москвіна, підтверджуючи, що під впливом певних обставин, змісту господарських відносин та суб'єктивної поведінки учасників ринку цінні папери можуть не набувати форми використання капіталу.

Ринок цінних паперів має важливе значення для розвитку економіки країни, основні показники діяльності якого наведені в табл. 2.

У 2009 році Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку було зареєстровано випуски цінних паперів на суму 162 млрд грн, у тому числі:

- акцій – 101,07 млрд грн;
- облігацій підприємств – 10,11 млрд грн;
- облігацій місцевих позик – 370,00 млрд грн;
- опціонів – 6,55 млрд грн;
- інвестиційних сертифікатів КУА пайовими інвестиційними фондами – 47,21 млрд грн;
- акцій корпоративними інвестиційними фондами – 3,90 млрд грн;
- сертифікатів фонду операцій з нерухомістю – 8,0 млн грн.

Таблиця 2 – Основні показники діяльності ринку цінних паперів України у 2004-2008 рр., млрд грн

Показник	2004	2005	2006	2007	2008
Обсяг торгів на ринку цінних паперів, у тому числі	321,27	403,77	492,78	754,31	883,42
- акції	138,77	179,79	225,65	283,54	352,82
- облігації підприємств	21,28	32,62	62,38	134,73	205,21
- векселі	125,34	133,12	142,23	212,64	191,84
- державні облігації	16,11	27,32	40,85	59,86	62,49
- інвестиційні сертифікати	1,75	5,72	14,24	40,43	43,94
- депозитні сертифікати НБУ	3,03	18,57	1,08	14,85	15,94
- інші	14,99	6,63	6,35	8,26	11,18
Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів, у тому числі	34,76	61,99	84,07	133,25	153,05
- акцій	28,34	24,81	43,54	50,00	46,14
- облігацій	4,11	12,75	22,07	44,48	31,35
- інвестиційних сертифікатів пайових фондів	2,01	23,06	16,61	31,12	65,37
- акцій корпоративних інвестиційних фондів	0,15	0,84	1,53	5,48	8,89
- інші	0,15	0,53	0,32	2,17	1,30
Обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі, у тому числі	9,38	16,43	29,05	35,15	37,76
- акції	1,84	4,48	6,95	13,61	11,82
- облігації внутрішніх державних позик	0,65	3,88	8,51	2,77	8,55
- облігації підприємств	4,34	6,54	12,13	17,36	16,61
- інші	2,55	1,53	1,46	1,41	0,78
Індекс ПФТС	266,46	352,97	498,86	1174,02	301,42
Загальний обсяг торгів ПФТС	7,00	14,49	27,99	30,77	33,99

ВИСНОВКИ

Концептуальними положеннями, визначеними на основі дослідження, можна вважати такі:

Економічний розвиток будь-якої країни залежить від ефективності функціонування внутрішнього інвестиційного ринку, а інвестиційне середовище – від насиченості останнього якісними інвестиційними активами загалом та фінансовими інструментами зокрема.

Більша частина так званого ринку акцій в Україні представлена сукупністю угод на ринку M&A (Mergers & Acquisitions) – злиття та поглинання, для якого характерні великі контракти, значні правочини, що, як правило, мають небіржовий характер. Однак цей сегмент ринку акцій, який разом із ринком корпоративних прав власників часток товариств з обмеженою відповідальністю, вимагає своїх чітких правил, які запобігали б недружнім поглинанням і сприяли M&A як способу розвитку компаній.

Найбільшу питому вагу в сукупності вітчизняних фінансових інструментів становлять цінні папери, під якими різні автори розуміють особливий об'єкт фінансового інвестування, який, з одного боку, забезпечує надходження від права володіння певними ресурсами матеріального характеру, тобто отримання доходу, а з іншого – відмежований від реального капіталу (сам по собі не має внутрішньої вартості, а лише підкріплений ним).

SUMMARY

THE ROLE AND PLACE OF INVESTMENT ASSETS TO CONDUCT OPERATIONS IN THE INVESTMENT MARKET

*I.M. Kobushko,
Sumy State University, Sumy*

In the article the author summarizes the theoretical developments of domestic and foreign researchers to understand the essence of financial instruments and financial assets, their functioning in the conduct of investment operations, compares them, proves the possibility of their use as a commodity in the investment market.

Keywords: *Investment markets, financial assets, investment assets, financial instruments, financial services, investment services, securities, money market instruments, collective investment institutions, securities markets, the stock market.*

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Frank K. Reilly, Keith C. Brown, Investment Analysis and Portfolio Management South-Western College Pub; 7 edition (October 18, 2002). ISBN-10: 0324171730.
2. Маслова С.О. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник / С.О. Маслова, О.А. Опалов. – К.: Кондор, 2006. – 192 с. - ISBN 966-8251-96-2.
3. Економічна енциклопедія: у трьох томах / ред. кол.: С.В. Мочерний (відповід. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – Т.3. - 952 с.
4. Гильфердинг Р. Финансовый капитал [Текст] / Р. Гильфердинг – М.: Изд-во соц.-экон. лит-ры, 1959. – 492 с.
5. Корнеев В.В. Управление кредитными та інвестиційними потоками капіталу [Текст] / В.В. Корнеев / дис... д-ра екон. наук: 08.04.01.
6. Keynes J. M. General Theory of Employment, Interest and Money / Keynes John Maynard. – London: Palgrave Macmillan, 1936. – 472 p.
7. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: підручник: [Текст] / А.П. Дука. - 2-ге вид. - К.: Каравела, 2008. – 432 с. – ISBN 966-8019-66-0.
8. Вовчак О.Д. Інвестування: навчальний посібник [Текст] / О. Д. Вовчак. – Львів: Новий Світ-2000, 2007. – 544 с. – (Вища освіта в Україні). – ISBN 966-418-017-3.
9. Быковский, В.В. Региональный рынок инвестиционных товаров как основа организации инвестиционного процесса [Текст] / В.В. Быковский // Актуальные проблемы российского менеджмента: сб. науч. тр.; под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. В.В. Быковского / Тамб. гос. техн. ун-т. – Тамбов, 2007. – 252 с. – 100 экз. – ISBN 978-5-8265-0704-9.
10. Шарп У. Инвестиции [Текст] / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли. Инвестиции; пер. с англ. - М.: ИНФРА-М, 2001. – XII. – 1028 с.
11. Інвестиційний ринок України: передумови та проблеми формування у контексті світової фінансової кризи [Текст] / С. Москвін // Фінансовий ринок України. – 2009. – N 3. – С. 8-13.
12. Фабоцци Ф. Управление инвестициями: пер. с англ.[Текст] / Ф. Фабоцци. – М.: Инфра-М, 2000. – 932 с. – (Университетский учебник). – ISBN 5-86225-864-7.
13. Лацик, Г. Сутнісно-теоретичні основи фінансових інструментів [Текст] / Г. Лацик // Світ фінансів. – 2009. –№ 1.– С. 143-152.
14. Васильева Т.А. Фінансовий інструментарій забезпечення ефективного функціонування інвестиційного ринку / Т.А. Васильева, С.В. Леонов, О.В. Макарюк // Механізм регулювання економіки. – 2009. – №3, Т.1 (41).
15. Ігнатенко, А.В. Фінансові інвестиції на ринку нерухомості [Текст] / А.В. Ігнатенко, В.Г. Кабанов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. - № 11. – С. 32-36.
16. Бригхем, Ю. Финансовый менеджмент. Полный курс: в 2 томах; пер. с англ. [Текст] / Ю. Бригхем, Л. Гапенски. – СПб.: Экономическая школа, 1997. – Т.1. – 497 с. – ISBN 5-900428-30-3.

Надійшла до редакції 22 квітня 2011 р.